

22.9.2022

Talousvaliokunnalle

U-jatkokirjelmä (UJ 19/2022 vp) rakennusten energiatehokkuusdirektiivin uudistamisesta

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle U-kirjelmän (U26/2022 vp) koskien komission ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta (uudelleenlaadittu). Talousvaliokunta on antanut asiasta lausuntonsa 5.5.2022 (TaVL 24/2022 vp).

Komissio on REPowerEU-suunnitelman yhteydessä antanut rakennusten energiatehokkuusdirektiivin uudistamiseen liittyen uuden ehdotuksen aurinkoenergian käytön edistämisestä. Komission ehdotus koskee rakennuskohtaisten aurinkoenergiajärjestelmien (solar energy installations) asennuspakkoa uusiin ja olemassa oleviin julkisiin ja kaupallisiin rakennuksiin, joiden hyötypinta-ala on yli 250 neliömetriä. Ehdotuksen mukaan uusissa rakennuksissa velvoite tulisi pakolliseksi vuoden 2026 loppuun mennessä ja olemassa olevissa rakennuksissa vuoden 2027 loppuun mennessä.

Valtioneuvosto on antanut komission uudesta ehdotuksesta eduskunnalle U-kirjelmää täydentävän jatkokirjelmän (UJ 19/2022 vp).

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (*jäljempänä MaRa*) toteaa komission ehdotuksesta ja U-jatkokirjelmästä seuraavaa:

1. Yleistä

MaRa katsoo, että EU:n tulee keskittyä vain EU-laajuisten päästövähennystavoitteiden asettamiseen, jäsenvaltioiden energia- ja ilmastotyön tukemiseen sekä tavoitteiden seurantaan ja arviointiin. Keinojen valinta ja käytännön toteuttaminen tulee jättää jäsenvaltioiden tehtäväksi kustannustehokkaalla, materiaali- ja teknologianeutraalilla ja kansalliset olosuhteet huomiioon ottavalla tavalla.

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin tarkistamisehdotus ja siihen lisätty aurinkoenergiajärjestelmien pakkoasentamista koskeva ehdotus heijastavat komission halua määrätä tarpeettomasti niistä keinoista, joissa paras tietotaito on jäsenmailla. Ehdotus ei myöskään huomioi jäsenvaltioiden eroja.

Komission REPowerEU-ehdotuksessa oleva EU-laajuinen tavoite katkaista riippuvuus venäläisestä energia on sen sijaan erittäin kannatettava. Ehdotuksessa oleva uusiutuvan energian käyttöönoton lisääminen on toteutettava markkinaehtoisesti, järkevillä ja kustannustehokkailla ratkaisuilla huoleh-

timalla elinkeinoelämän kilpailukyvyistä ja kansalaisten ostovoimasta. Jäsenvaltioiden ilmasto- ja ympäristöolosuhteet ja energiajärjestelmät eivät ole samanlaisia, joten valitut keinot tulee jättää jäsenvaltioiden harkintaan. Esimerkiksi aurinkoenergiajärjestelmien kustannus-/hyöty suhde on Etelä-Euroopan maissa täysin erilainen, kuin mikä se on Suomessa.

2. Yleistä U-jatkokirjelmästä

MaRa toteaa, että valtioneuvoston jatkokirjelmä on tietyiltä osin oikeasuuntainen, mutta siihen liittyy edelleen merkittäviä muutostarpeita.

Positiivista kirjelmässä on se, että siinä tuodaan esiin vaikutustenarvioinnin heikkous. Siinä myös todetaan, että kansalliset olosuhteet on huomioitava nykyistä paremmin asuinrakennuksissa, mutta jätetään toteamatta, että kansallisten olosuhteiden huomioiminen liittyy myös kaupallisiin rakennuksiin.

Positiivista on myös se, että kirjelmässä on otettu lähtökohtaisesti kriittinen suhtautuminen aurinkoenergiajärjestelmän rakentamiseen olemassa oleviin julkisiin ja kaupallisiin rakennuksiin. Korjattava puute on, että kriittinen suhtautuminen koskee vain erityisesti komission esittämää aikataulua ja että valtioneuvosto pitää perusteltuna aurinkoenergiajärjestelmän asentamista olemassa oleviin rakennuksiin laajamittaisten korjausten yhteydessä, jos tämä on teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa. Lisäksi kirjelmässä hyväksytään uusia kaupallisia rakennuksia koskeva komission kanta, mikä ei ole perusteltua.

3. MaRan kanta komission ehdotuksesta

MaRa katsoo, että:

- aurinkoenergiajärjestelmien asentamisesta uusiin ja olemassa oleviin kaupallisiin rakennuksiin ei tule säätää EU- tasolla. Erityisen kohtuuton velvoite on olemassa olevien kaupallisten rakennusten osalta eikä sellaista tule direktiiviin sisällyttää.
- jos direktiivissä säädetään aurinkoenergiajärjestelmien asentamisvelvoitteesta uusissa kaupallisissa rakennuksissa, direktiivissä tulee olla poikkeussäännös tai laajat joustomahdollisuudet, jotka mahdollistavat velvoitteesta poikkeamisen jäsenvaltion olosuhteisiin perustuvilla syillä myös uusien kaupallisten rakennusten kohdalla.

MaRa toteaa, että rakennusten energiajärjestelmiä koskevat ”one-size-fits-all” pakkoratkaisut eivät ole toimivia huomioiden jäsenvaltioiden erot. Suomen olosuhteet aurinkoenergian hyödyntämisessä poikkeavat olennaisesti Etelä-Euroopan maiden tilanteesta.

Suomen maantieteellinen sijainti, talviolosuhteet jne. vaikuttavat merkittävästi aurinkopaneeleista saataviin hyötyihin. Suomessa aurinkoenergiaa on käytettävissä maaliskokuun välissä, parhaiten huhti-syyskuussa. Pohjois-Suomessa aurinkoenergiaa on käytössä vain erittäin lyhyt jakso, ja kaamos-

aikana aurinko ei paista lainkaan. Suurimman sähköntarpeen aikaan sitä ei ole Suomessa saatavissa toisin kuin ehkä eteläisemmässä Euroopassa, jossa sähköä tarvitaan kesäaikaan etenkin jäähdytykseen.

Kiinteistöjen ja siellä sijaitsevien rakennuksien sijainnista ja ominaisuuksista johtuen aurinkopaneelien suuntaa ei välttämättä pysty optimoimaan niin, että aurinkopaneelien asentaminen olisi taloudellisesti järkevää edes pitkällä aikavälillä. Esimerkiksi rakennuksen katon suuntautuminen pohjoiseen tai talon sijainti kaupunkiympäristössä muiden kiinteistöjen ja rakennusten varjossa vaikuttaa huomattavasti aurinkoenergian hyödyntämismahdollisuuksiin yksittäisten rakennusten kohdalla. Suomessa on huomioitava myös se, että rakennusten katoille kertyy talvikuukausina paljon lunta ja aurinkopaneelit voivat herkästi vahingoittua lumikuormasta ja kun lunta pudotetaan alas katoilta.

Pakkosäätely ei ole perustelua myöskään teknologianeutraaliuden ja markkinaehtoisuuden näkökulmasta. Aurinkopaneelien teknologia ei ole vielä kehittynyt riittävästi. Teknologian kehittyessä aurinkoenergiakeräin tulee olemaan suoraan rakennuksen materiaalissa eikä tarvita esimerkiksi uudisrakentamisessa kaksinkertaisia rakenteita ja asennuksia. Tällä hetkellä paneeleita asennettaessa tehdään reikiä vesikatteeseen ja siitä muodostuu pidemmällä aikavälillä vuotoriski, kun läpivientien elastiset tiivistykset ajan mittaan kovettuvat. Suomen suuret lämpötilaerot koettelevat elastisia tiivistyksiä. Tämänkin takia on välttämätöntä, että odotetaan teknologian kehittymistä eikä säädetä etupainotteisesti lainsäädäntöä, joka pakottaa käyttämään vanhentuvaa teknologiaa. Säätelyn tulee olla kannustavaa pakottavan säätelyn sijaa.

Aurinkoenergiajärjestelmien markkinaehtoinen kysyntä EU - alueella tulee lisääntymään ja voi johtaa järjestelmissä käytettävien komponenttien puulaan. EU:n laajuinen rakennuskohtainen pakkolainsäätö johtaisi todennäköisesti aurinkoenergiajärjestelmien markkinoiden ylikuumenemiseen ja myös aurinkoenergiajärjestelmien hintojen kovaan nousuun pakon saneleman ja voimakkaasti lisääntyvän kysynnän takia.

U-lisäkirjelmässä todetaan, että uusia julkisia ja kaupallisia rakennuksia, jotka ovat pinta-alaltaan yli 250m², valmistui vuonna 2021 yhteensä 470 kappaletta. Olemassa olevia tällaisia rakennuksia oli vuoden 2021 lopussa Suomessa yhteensä 51 340 kappaletta, mikä vastaa 42 prosenttia kaikista julkisista ja kaupallisista rakennuksista. Julkiset ja kaupalliset rakennukset ovat ominaisuuksiltaan niin erilaisia, ettei tyypillistä aurinkoenergiajärjestelmän asennuskustannusta tällaiselle rakennukselle myöskään ole saatavissa.

Hyvin vähän sähköä keräävä aurinkoenergiajärjestelmä maksaa energiantalteenottoratkaisulla tuhansia euroja. Tällaiset järjestelmät olisivat täysin turhia kaupallisissa rakennuksissa rakennuksen vaatimasta suuresta energiamäärästä johtuen. Kaupallisten rakennusten kohdalla kyse on kymmenien tuhansien eurojen investoinneista ja isojen kaupallisten rakennusten kohdal-

la puhutaan helposti yli 100 kWh:n (voimalan teho) järjestelmistä, joiden laite- ja asentamiskustannukset liikkuvat sadoissa tuhansissa euroissa. Jos aurinkopaneeleita jouduttaisiin pakkoasentamaan olemassa oleviin kaupallisiin rakennuksiin, niiden asentaminen saattaisi vaatia myös kalliita muutoksia rakenteisiin ja sähkökeskuksien uusimista, mikä kasvattaisi kustannuksia entisestään.

On selvää, että kaupallisten rakennusten omistajia ja haltijoita ei voi pakottaa aurinkoenergiajärjestelmien asentamiseen. Käyttöönoton tulee olla markkinaehtoista ja vapaaehtoista mahdollisia tukia hyödyntäen. Pakkovelvoite asentaa aurinkoenergiajärjestelmiä olemassa oleviin kaupallisiin rakennuksiin on täysin kohtuuton.

Ehdotus pakollisesta aurinkopaneelien rakentamisesta koskisi Suomessa valtavaa määrää matkailu- ja ravintola-alan yritysten omistuksessa tai hallinnassa olevia rakennuksia. Toimialan yritykset ovat koronakriisin jäljiltä velkaisia ja kassat ovat tyhjiä. Toimialan palautuminen koronakriisistä kestää normaalioloissa 5–10 vuotta eikä toimialan yrityksillä ole mahdollisuutta käyttää varoja sellaisiin lain pakottamiin hankkeisiin, jotka eivät ole liiketaloudellisesti perusteltuja useisiin vuosiin. Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan ja sen vaikutukset ovat heikentäneet myös matkailu- ja ravintola-alan näkymiä ja investointimahdollisuuksia. Toimiala ei kestä lain-säädännöstä tulevia uusia pakkovelvoitteita ja -kustannuksia.

Energiajärjestelmät ja kiinteistöt on kokonaisuus, jota täytyy tarkastella kokonaisuuden tasolla. Energiamurroksessa on paljon tekijöitä ratkaistavana myös kiinteistöjen osalta: energiatehokkuus, puhdas energia, tehokuormat, kulutusjoustovalmius yms. Keinoja lukitseva säädäntö vaikeuttaa ja hidastaa energiamurroksen toteuttamista. RED:stä tulee jo uusiutuvan energian käytön vaatimuksia yksittäisen rakennuksenkin tasolle eikä keinoja tule lukea EU:n toimesta. Toimijoilla pitää olla mahdollisuus valita kustannustehokkaimmat keinot, ostaako esimerkiksi tuulienergiaa verkosta, tuottaako sähköä katolla olevilla aurinkopaneelilla tai osallistuuko esimerkiksi energiyhteisöön, joka tuottaa sähköä esimerkiksi pellolla olevalla laajemmalla aurinkoenergiakentällä.

MaRa katsoo, että keinojen valinta ja käytännön toteuttaminen tulee jättää jäsenvaltioiden tehtäväksi kustannustehokkaalla, materiaali- ja teknologianeutraalilla ja kansalliset olosuhteet huomioon ottavalla tavalla. Näin löydetään optimaalisimmat eli Suomen olosuhteisiin kustannustehokkaimmat ja hyödyllisimmät keinot päästöjen vähentämiseksi.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Veli-Matti Aittoniemi
varatoimitusjohtaja

Kai Massa
lakimies

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyhtiöitä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 3 100 jäsentä, joilla on 7 700 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä